

Socialutskottets yttrande 2021/22:SoU6y

Vårändringsbudget för 2022

Till finansutskottet

Finansutskottet har gett socialutskottet tillfälle att yttra sig över propositionen Vårändringsbudget för 2022 (prop. 2021/22:99) och följdmotioner i de delar som berör socialutskottets beredningsområde. Finansutskottet har även gett socialutskottet tillfälle att yttra sig över ett förslag till utskottsinitiativ relaterat till vårändringsbudgeten för 2022 i den del som berör socialutskottets beredningsområde.

Socialutskottet begränsar sitt yttrande till de förslag i propositionen som gäller ändrad ram och ändrade anslag för utgiftsområde 9 Hälsovård, sjukvård och social omsorg samt ett bemyndigande om ekonomiska åtaganden inom utgiftsområdet. Yttrandet omfattar även partimotion 2021/22:4721 av Annie Lööf m.fl. (C) yrkande 2 och förslaget till utskottsinitiativ i de delar som berör socialutskottets beredningsområde.

Socialutskottet föreslår att finansutskottet tillstyrker propositionen och avstyrker motionsyrkandet i berörda delar. Utskottet föreslår även att finansutskottet tar ett utskottsinitiativ i enlighet med förslaget i berörd del.

I yttrandet finns två avvikande meningar (S, C, V, MP) och ett särskilt yttrande (V).

Utskottets överväganden

Vårändringsbudget för 2022

Propositionen

I propositionen föreslår regeringen att riksdagen godkänner en ändrad ram för utgiftsområde 9 Hälsovård, sjukvård och social omsorg och anvisar ändrade anslagsnivåer för fyra anslag inom utgiftsområde 9 (förslagspunkt 34 i denna del). Regeringen föreslår även ett ändrat beställningsbemyndigande inom utgiftsområdet (förslagspunkt 35 i denna del).

1:1 Socialstyrelsen

Regeringen föreslår att anslaget 1:1 Socialstyrelsen ökas med 2 000 000 kronor. Som skäl för förslaget anges att regeringen avser att besluta om en ny struktur för samhällets krisberedskap och civilt försvar. Inom ramen för denna struktur kommer Socialstyrelsen att få ytterligare uppgifter.

1:6 Bidrag till folkhälsa och sjukvård

Regeringen föreslår att anslaget 1:6 Bidrag till folkhälsa och sjukvård ökas med sammanlagt 1 736 000 000 kronor.

Anslaget bör enligt regeringen ökas med 1 200 000 000 kronor för att staten ska kunna ersätta regionerna för vaccinationer om Folkhälsomyndigheten utökar sin rekommendation om en fjärde dos till att gälla hela den vuxna befolkningen.

Vidare bör anslaget ökas med 14 000 000 kronor till följd av att statens utbetalningar i enlighet med lagen (2016:417) om statlig ersättning till personer som insjuknat i narkolepsi efter pandemivaccinering har ökat.

Anslaget bör ökas med 8 000 000 kronor för att finansiera insatser för att åstadkomma en långsiktigt hållbar finansiering av läkemedel.

För att öka kapaciteten i vården genom att bl.a. anställa fler sjuksköterskor, förbättra arbetsmiljön inom vården och utöka antalet vårdplatser inklusive intensivvårdsplatser, behöver anslaget enligt regeringen tillföras ytterligare medel. Anslaget bör därför ökas med 500 000 000 kronor.

Regeringen anser vidare att anslaget bör ökas med 15 000 000 kronor för att säkerställa att Läkemedelsverkets arbete som är kopplat till vaccin mot covid-19 kan fortsätta med samma höga kvalitet även framöver. Finansiering sker delvis genom att anslaget 2:3 Bidrag till WHO minskas med 5 000 000 kronor.

För att finansiera ökningen av anslaget 1:16 Omstrukturering och genomlysning av statligt ägda företag inom utgiftsområde 24 Näringsliv minskas anslaget 1:6 Bidrag till folkhälsa och sjukvård med 1 000 000 kronor.

Anslaget 2:3 Bidrag till WHO

Regeringen föreslår att anslaget 2:3 Bidrag till WHO minskas med 5 000 000 kronor för att delvis finansiera Läkemedelsverkets arbete som är kopplat till vaccin mot covid-19 Läkemedelsverket (se ovan).

4:5 Stimulansbidrag och åtgärder inom äldreområdet (bemyndigande)

Regeringen har ett bemyndigande att under innevarande år ingå ekonomiska åtaganden som inklusive tidigare åtaganden medför behov av framtida anslag på högst 1 308 000 000 kronor 2023–2025.

Regeringen föreslår att riksdagen bemyndigar regeringen att under 2022 för anslaget 4:5 Stimulansbidrag och åtgärder inom äldreområdet ingå ekonomiska åtaganden som inklusive tidigare åtaganden medför behov av framtida anslag på högst 4 305 000 000 kronor 2023–2025.

Inom ramen för anslaget utbetalas statsbidrag för de initiativ inom äldreområdet som framgår av finansutskottets betänkande för ökad kvalitet inom vård och omsorg om äldre (bet. 2020/21:FiU46, rskr. 2020/21:237). Det prestationsbaserade stödet för att minska andelen timanställningar inom äldreomsorgen och stödet för att utöka sjuksköterskebemanningen inom äldreomsorgen betalas ut till kommunerna året efter genomförd prestation. För att kunna ingå ekonomiska åtaganden för dessa insatser föreslår regeringen att bemyndigandet bör ökas med 2 997 000 000 kronor.

4:7 Bidrag till utveckling av socialt arbete m.m.

Regeringen föreslår att anslaget 4:7 Bidrag till utveckling av socialt arbete m.m. minskas med 100 000 000 kronor.

Som skäl för förslaget anges att regeringen i budgetpropositionen för 2021 aviserade en ändring av den särskilda beräkningsregeln för försörjningsstöd, den s.k. jobbstimulansen, som innebar att den andel av arbetsinkomsten som inte ska beaktas vid bedömningen av rätten till ekonomiskt bistånd skulle öka från 25 till 50 procent. Syftet med förslaget var att minska marginaleffekterna i försörjningsstödet som uppstår vid arbetsinkomst, dvs. att försörjningsstödet minskar när inkomsten ökar. Ändringen föreslogs träda i kraft den 1 januari 2022 och kostnaderna för reformen beräknades till 100 000 000 kronor årligen fr.o.m. 2022.

Regeringen anser dock att förslaget behöver utredas ytterligare innan det kan genomföras. Mer information behövs om vilka effekter den nuvarande utformningen har, och en analys bör göras av hur konstruktionen kan bli så träffsäker som möjligt. Regeringen avser därför ge en kommitté i uppdrag att utreda frågan om drivkrafter till arbete inom det ekonomiska biståndet. Kommittén ska även bl.a. utvärdera effekterna av den befintliga jobbstimulansen.

Motionen

I partimotion 2021/22:4721 av Annie Lööf m.fl. (C) yrkande 2 i denna del föreslås att anslaget 4:7 Bidrag till utveckling av socialt arbete m.m. ökas med 100 000 000 kronor. Syftet är att genomföra den ändrade beräkningsregeln för försörjningsstöd, den s.k. jobbstimulansen, som innebär att den andel av arbetsinkomsten som inte ska beaktas vid bedömningen av rätten till ekonomiskt bistånd ökas från 25 till 50 procent.

Förslag till utskottsinitiativ relaterat till beredningen av vårändringsbudgeten för 2022

Ledamöterna i finansutskottet från Moderaterna, Sverigedemokraterna, Kristdemokraterna och Liberalerna lämnade den 12 maj 2022 ett förslag till utskottsinitiativ relaterat till beredningen av vårändringsbudgeten för 2022. Utskottsinitiativet innehåller ett förslag som berör socialutskottets beredningsområde (förslagspunkt 8):

Riksdagen höjer det minimibelopp som används för att fastställa avgifter för insatser enligt socialtjänstlagen med motsvarande 350 kronor per månad för ensamstående och med motsvarande 175 kronor per månad för var och en av sammanlevande makar och sambor.

Partierna föreslår en ändring i socialtjänstlagen (2001:453) 8 kap. 7 § fr.o.m. den 1 oktober 2022. Den föreslagna ändringen innebär att minimibeloppet höjs så att det alltid per månad ska utgöra lägst en tolfedel av 1,5411 prisbasbelopp för ensamstående och en tolfedel av 1,2377 prisbasbelopp för var och en av sammanlevande makar och sambor.

Den föreslagna höjningen motsvarar partiernas förslag inom utgiftsområde 11 att höja konsumtionsstödet i bostadstillägget till pensionärer med 350 kronor för ensamstående och 175 kronor för sammanlevande makar och sambor. Syftet är att höjningen av konsumtionsstödet i bostadstillägget inte ska neutraliseras och medföra negativa konsekvenser för den enskilda.

Pågående arbete

Socialförsäkringsutskottet bereder för närvarande ett förslag till höjning av det minimibelopp som används för att fastställa avgifter enligt socialtjänstlagen (2001:453) med motsvarande 200 kronor för ensamstående och med 100 kronor för sammanlevande makar och sambor fr.o.m. den 1 augusti 2022 (prop. 2021/22:180, 2021/22:SfU26).

Socialutskottets ställningstagande

Socialutskottet ställer sig bakom regeringens förslag till ändrade anslag inom utgiftsområde 9. Socialutskottet anser vidare att regeringens förslag till ändrat bemyndigande om ekonomiska åtaganden för anslaget 4:5 Stimulansbidrag och åtgärder inom äldreområdet är väl avvägt.

Socialutskottet föreslår därmed att finansutskottet tillstyrker propositionen och avstyrker motion 2021/22:4721 (C) yrkande 2 i berörda delar.

Socialutskottet föreslår vidare att finansutskottet tar ett utskottsinitiativ i enlighet med förslaget relaterat till beredningen av vårändringsbudgeten för 2022 i den del som berör socialutskottets beredningsområde. Förslaget är en konsekvensändring till följd av förslaget att höja konsumtionsstödet i bostadstillägget till pensionärer (utgiftsområde 11).

Stockholm den 31 maj 2022

På socialutskottets vägnar

Acko Ankarberg Johansson

Följande ledamöter har deltagit i beslutet: Acko Ankarberg Johansson (KD), Kristina Nilsson (S), Ann-Christin Ahlberg (S), Johan Hultberg (M), Mikael Dahlqvist (S), Sofia Nilsson (C), Karin Rågsjö (V), Ulrika Heindorff (M), Carina Ståhl Herrstedt (SD), Yasmine Bladelius (S), Lina Nordquist (L), Clara Aranda (SD), Pia Steensland (KD), Mats Wiking (S), Ulrika Jörgensen (M), Per Ramhorn (SD) och Annika Hirvonen (MP).

Avvikande meningar

1. Vårändringsbudget för 2022 (S, V, MP)

Kristina Nilsson (S), Ann-Christin Ahlberg (S), Mikael Dahlgvist (S), Karin Rågsjö (V), Yasmine Bladelius (S), Mats Wiking (S) och Annika Hirvonen (MP) anför:

Vi delar bedömningen att finansutskottet bör tillstyrka propositionen och avstyrka motion 2021/22:4721 (C) yrkande 2 i berörda delar.

Däremot anser vi inte att finansutskottet bör ta ett utskottsinitiativ i enlighet med förslaget relaterat till vårändringsbudgeten för 2022 i berörd del.

2. Vårändringsbudget för 2022 (C)

Sofia Nilsson (C) anför:

Jag är kritisk till att regeringen inte har för avsikt att fördubbla den s.k. jobbstimulansen inom försörjningsstödet. Enligt min mening bör anslaget 4:7 Bidrag till utveckling av socialt arbete m.m. ökas med 100 000 000 kronor. Syftet är att genomföra den ändrade beräkningsregeln för försörjningsstöd, den s.k. jobbstimulansen, som innebär att den andel av arbetsinkomsten som inte ska beaktas vid bedömningen av rätten till ekonomiskt bistånd ökas från 25 till 50 procent.

Finansutskottet bör enligt min mening tillstyrka partimotion 2021/22:4721 (C) yrkande 2 i denna del och avstyrka propositionen i motsvarande del.

Jag anser inte att finansutskottet bör ta ett utskottsinitiativ i enlighet med förslaget relaterat till vårändringsbudgeten för 2022 i berörd del.

Särskilt yttrande

Vårändringsbudget för 2022 (V)

Karin Rågsjö (V) anför:

Regeringen lämnar normalt förslag till ändringsbudget två gånger per år. Vänsterpartiet presenterar sitt budgetalternativ genom att motionera på budgetpropositionen.

Vänsterpartiet brukar normalt inte motionera på regeringens två ordinarie ändringsbudgetar. Den främsta anledningen till det är att ändringsbudgetarna läggs i förhållande till regeringens budgetproposition som vi inte kan ta ansvar för. Därtill är motionsrätten på ändringsbudgetarna kraftigt begränsad. Detta sammantaget innebär att det i de flesta fall inte är meningsfullt att motionera på ändringsbudgetar för oppositionspartierna.

De senaste åren har varit speciella på många sätt. Regeringen har presenterat ett stort antal extra ändringsbudgetar till följd av coronapandemin och Rysslands invasion av Ukraina. Vänsterpartiet står i huvudsak bakom de insatser som regeringen hittills har presenterat och har även varit delaktigt i att förbättra dem.

Vårändringsbudgeten för 2022 innehåller bl.a. förslag om införande av ett garantitillägg som stärker ekonomin för pensionärer med låga inkomster. Garantitillägget förhandlades fram mellan Vänsterpartiet, Socialdemokraterna och Miljöpartiet. Vänsterpartiet står i huvudsak även bakom de övriga förslagen i propositionen.

Inom utgiftsområde 9 föreslår regeringen bl.a. att anslaget 1:6 Bidrag till folkhälsa och sjukvård bör öka med 500 000 000 kronor att öka kapaciteten i vården. För att möta många av de stora problemen som finns inom området borde anslaget höjas betydligt mer. Vänsterpartiet har dock av de skäl jag angett ovan avstått från att lämna ett eget förslag.